

Waterschap **Scheldestromen**

Programma Watersystemen

Overzicht prestaties programma Watersystemen

Prestatie-indicator	Doel begroting 2023	Realisatie monitor sept. 2023	Realisatie 31-12-2022
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor macrofauna (%)	80%-85%	33%	41%
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor macrophyten (%)	80%-85%	10%	3%
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor fytoplankton (%)	80%-85%	46%	10%
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor vis (%)	80%-85%	53%	74%
Watersystemen zijn bereikbaar voor vis (% t.o.v. de oppervlakte van het totale beheergebied)	49%	53%	53%
Natuurvriendelijke oevers aangelegd (in km)	3,0	0,6	2,9
KRW-waterlichamen voldoen aan de normen voor de chemische waterkwaliteit (%)	85%	0%	0%
Planvorming Wateropgave afgerond: het gebied is doorgerekend op basis van de inundatienormen (%)	100%	100%	100%
De maatregelen om het beheersgebied voor wateroverlast (WB21) op orde te brengen zijn uitgevoerd (%)	93%	60%	60%
Het gebied heeft een actueel vastgesteld peilbesluit (%)	100%	100%	83%
De maatregelen om het beheersgebied voor peil-beheer (GGOR) op orde te brengen zijn uitgevoerd (%)	75%	63%	63%
Aantal afwijkingen van de bandbreedte in het peilgebied door technisch falen	<=5	0	1

Toelichting prestaties programma Watersystemen

Het werk in het watersysteem bestaat uit verschillende werkzaamheden. De afdeling zorgt zowel voor het reguliere onderhoud en het voldoende op orde houden van de wateren en assisteert zoals stuwen en gemalen. De veranderende regelgeving en de toenemende vraag van derden hebben impact op de realisatie van projecten en daarmee ook op de uitvoering van beheer en onderhoud. Binnen de afdeling worden steeds meer vacatures vervuld en blijven we, als lerende organisatie werken aan de basis op orde en planmatige en toekomstgerichte aanpak van projecten en opgaven. De samenwerking en onderlinge afstemming met andere overheden en diverse belangenpartijen maakt intensief onderdeel uit van het werk. Bij het plannen van projecten merken we dat de steeds veranderende regelgeving en de grondverwerving grote impact heeft en dus ook veel aandacht behoeven in de planning.

Toelichting afwijking op prestatie-indicatoren:

- Ecologische waterkwaliteit van KRW waterlichamen: Het is bekend dat een deel van de KRW-doelen niet goed passend zijn, zoals die voor waterplanten in sterk brakke wateren. Afgelopen jaren is daarom hard gewerkt aan de onderbouwing van beter passende doelen, de zogenaamde technische doelaanpassing. Over de gegevens uit de KRW toetsing over 2023 zijn nog geen concrete resultaten te vermelden, de metingen hiervoor zijn wel uitgevoerd.
- Bereikbaarheid van het watersysteem voor vis: Dit wordt vergroot. Realisatie van vispassages staat gepland in de investeringsplanning 2023-2027.

- **Natuurvriendelijke oevers:**
Er is ongeveer 3 km concreet in voorbereiding. Op dit moment is nog onzeker of deze oevers dit jaar daadwerkelijk kunnen worden aangelegd. Dat hangt onder meer af van benodigde proceduretijd. Mocht dat niet lukken dan worden deze oevers in 2024 aangelegd. Tevens wordt er gewerkt aan de grondverwerving voor de doelstellingen voor komende jaren.
- **Maatregelen voor wateroverlast:**
Ons watersysteem moet in 2027 volledig voldoen aan de inundatienormen (WB21), die zijn vastgesteld in het Omgevingsplan Zeeland. De laatste PWO studies zijn afgerond hiermee zijn de knelpunten in beeld. De maatregelen zullen komende jaren verder worden geprogrammeerd en uitgevoerd.
- **Maatregelen om het peilbeheer op orde te brengen:**
Eind 2023 hebben we alle peilbesluiten geactualiseerd. Vervolgens voeren we de benodigde maatregelen uit om de gewenste peilen overal te kunnen voeren. In 2027 moet het gebied hiervoor volledig op orde zijn.

Exploitatiekosten programma Watersystemen

Bedragen x € 1.000

Kosten- en opbrengstsoorten	Begroting 2023, inclusief begrotingswijzigingen	Prognose 2023	Afwijking
Externe kosten	17.903	17.731	172
Externe opbrengsten	-99	-143	44
Personeelskosten	9.780	9.298	482
Rente en afschrijving	7.768	7.637	131
Netto kosten programma Watersystemen	35.352	34.523	829

Toelichting programma Watersystemen externe kosten & opbrengsten

Externe kosten (€ 172.000,- lager):

De september monitor laat een bijstelling zien van € 172.000,-. Hieronder worden de afwijkingen nader toegelicht.

- **Beheer en procesvoering gemalen en stuwen (€ 316.000 hoger)**
Prognoses voor energie vallen € 326.000,- hoger uit (+ € 72.000,- ten opzichte van de mei monitor). Dit is een gevolg van de gestegen netwerkkosten vanaf 2023. Deze forse stijging was bij de opstelling van de begroting 2023 nog niet bekend. Daarnaast is het budget voor onderhoud van de gemalen en de geautomatiseerde stuwen met - € 10.000,- bijgesteld.
- **Extra budget voor het technisch onderhoud (€ 85.000 hoger)**
Aanschaf noodmateriaal voor € 60.000,- welke benodigd is bij storing of uitval van frequentieomvormers van de pompen van poldergemalen. Van deze frequentieomvormers zijn geen of beperkt onderdelen te verkrijgen. Met de aanschaf van het noodmaterieel kan hierop worden overgeschakeld. Daarnaast is er een extra budget van € 25.000 opgenomen voor het verzinken van krooshekken zodat noodzakelijke vroegtijdige vervanging voorkomen wordt.
- **Aanleg cultuurhistorische duikers (€ 250.000,- lager)**
5 cultuur historische duikers staan op de planning om te worden gerenoveerd.

Momenteel worden de duikers bij de Hoofplaatseweg en bij de Sluis Stavenisse aangepakt. Er wordt hiervoor een bedrag onttrokken uit de bestemmingsreserve van € 200.000 in plaats van de geplande € 450.000,-. Voor de aanpak van de resterende duikers maken we inzichtelijk wat nodig is om deze in de toekomst ook te renoveren.

- Extra kosten voor beheer (€ 75.000,- hoger)
Er zijn meer verdachte locaties in de baggergebieden in 2024. Hierdoor verwachten wij hogere onderzoekskosten in 2023 (€ 30.000,-). Daarnaast zijn er diverse niet begrote uitgaven voor onderhoud en afvoer van niet toepasbare baggerspecie naar een erkend verwerker (€ 44.000,-).
- Bijstelling budget maaien op basis van de actuele GWW index (€ 264.000,- lager).
- Bijstelling budget voor het baggeren van waterlopen (€ 37.000,- lager).
- Voor beleid en ondersteuning vallen de kosten per saldo lager uit (€ 97.000,- lager)
Het voorziene budget voor kennisontwikkeling KRW en Assetmanagement wordt niet volledig ingezet.

Externe baten (€ 44.000,- hoger):

- In 2023 is bagger ontvangen van een derde partij. Dit was in de begroting niet voorzien (+ € 38.000,-).
- Bijstelling van ontvangsten met € 6.000,- welke in de begroting niet waren voorzien. Dit betreft een schadevergoeding en te ontvangen bijdragen voor bemonstering.

Toelichting exploitatiekosten programma Watersystemen risico's en ontwikkelingen

Risico's:

- De beheer en onderhoudswerkzaamheden van de watersystemen zijn seizoensgebonden en vinden voor een groot deel plaats vanaf half augustus na de oogst van de gewassen en afhankelijk van de weersomstandigheden. Vooralnog worden de werkzaamheden conform planning uitgevoerd.
- Voor het onderhoud van beheer van stuwen is in het 1e kwartaal een opzet gemaakt voor een realistische onderhoudsplanung en zijn de eerste opdrachten reeds uitgezet. Verwachting is dat het betreffende budget dit jaar volledig wordt ingezet.
- De laatste maanden is te zien dat in de offertes voor het technisch onderhoud en materialen hogere prijzen worden opgevoerd dan gelijke offertes van circa 4 maanden eerder. Dit betreft ongeveer een prijsstijging van 7%. Er moet nog afgewacht worden hoe zich dat in de loop van het jaar verder ontwikkelt.

Ontwikkelingen:

- Afgelopen periode is, ook door het waterschap, gewerkt aan de opgave vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) waar de provincies verantwoordelijk voor zijn. Vanuit het waterschap wordt (gebieds)kennis ingebracht. Vervolgens wordt gezien

wat de mogelijke consequenties zijn bij uitvoering van de maatregelen. Onduidelijk is nog of dit gevolgen heeft voor onze meerjarenplanning.

Toelichting personeelslasten programma Watersystemen

Personeelslasten (€ 482.000,- lager):

- Het voordeel wordt grotendeels veroorzaakt doordat begrote formatieplaatsen pas in de loop van het jaar zijn ingevuld. Hiertegenover staan deels extra kosten voor inhuur.

Toelichting personeelslasten programma Watersystemen risico's en ontwikkelingen

Voor beleid en ondersteuning zijn nog niet alle formatieplaatsen ingevuld. De verwachting is dat we in de loop van het jaar meer zicht krijgen op de invulling van de openstaande formatieplaatsen. Het is nog niet helder of dit consequenties heeft voor andere budgetten.

Toelichting rente en afschrijving programma Watersystemen

Rente en afschrijving (€ 131.000,- lager):

- Hiervan wordt € 99.000,- verklaard door een lagere omslagrente en € 32.000,- door lagere afschrijving, Project PRJ1153I Revisie pompinstallatie gemaal Hellewoud werd bij nader inzien nog niet afgerond, waardoor de afschrijving één jaar later aanvangt.

Investerings Programma Watersystemen

bedragen x € 1.000

Project	Technisch gereed cf AV besluit	Planning techn. Gereed	Algemeen voorb. krediet	AV besluitvorming			Prognose totaal investering			Bestedingen 2023		
				AV-krediet bruto	AV-krediet subs/ bijdr	AV-krediet netto	Bruto	Subs	Netto	Begroot	Prognose	
2 programma watersystemen												
Voorlopig financieel afgerond												
PRJ1431A	Baggeren Vinkenisse-en Bathsekreek17	12-19	12-19		1.900		1.900	1.141		1.141		15
PRJ1431B	Baggeren Domburgse watergang '17	12-19	12-19		1.250		1.250	1.129		1.129		10
PRJ1431C	Baggeren het Koegat '17	12-19	12-19		1.000		1.000	745		745		3
PRJ1456A	Uitv.duikers/stuwen GGOR/WB21 2021	12-22	12-22		1.500		1.500	1.512		1.512		
totaal voorlopig financieel afgerond					5.650		5.650	4.527		4.527		28
Onderhanden investeringen												
PRJ1034	PWO WB21/KRW/GGO 14-19	08-23	08-23		2.058		2.058	1.667		1.667		
PRJ1088	Gemaal Zoetendijk Oud-Vossemeer	10-24	08-24		3.153	-774	2.379	3.153	-774	2.379	1.343	606
PRJ1129	Gemaal de Poel,capaciteitsvergroting	12-23	06-24		9.170	-3.350	5.820	8.168	-3.349	4.818	2.699	3.174
PRJ1153I	Revisie pompinstallatie gm Hellewoud	09-22			950		950	927		927		10
PRJ1153J	Gemaal de Luyster	07-22			400		400	400		400	275	320
PRJ1153N	Krooshekreiniger pg Oosterland	12-22	12-23		275		275	275		275	200	273
PRJ1153O	Krooshekreiniger pg Postweg	03-23	12-23		300		300	299		299	225	280
PRJ1168C	Kruispolder-voorbereiding	12-23	12-23		2.965	-287	2.678	2.965	-287	2.678	60	522
PRJ1168D	Kruispolder visp stuw Dreefken	12-24	12-24		250	-90	160	770	-263	507	30	15
PRJ1443	OAS-Wschouwen maatr watersyst fase B	12-27	12-27		1.323		1.323					
PRJ1453	Gemaal Waarde		06-24		1.225		1.225	1.225		1.225	300	200
PRJ1455	Gemaal Spanjaardweg winter Braakman	10-24	09-24		2.279	-504	1.775	2.279	-504	1.775	913	466
PRJ1456B	Uitv.duikers/stuwen GGOR/WB21 2022	12-23	12-23		1.725		1.725	1.725		1.725	725	915
PRJ1456C	Uitv.duikers/stuwen GGOR/WB21 2023	12-24	12-24		1.725		1.725	1.725		1.725	1.000	725
PRJ1458A	Uitv WB21/KRW/GGOR Oude Haven	12-23	10-23		350		350	278	-250	28		6
PRJ1459	Baggeren uitwat. kanaal Cadzand	12-22	05-23		9.900	-1.100	8.800	10.076	-1.213	8.863	340	517
PRJ1459A	Baggeren Stierskreek	12-21	11-21		5.295	-746	4.549	2.567	-746	1.821		50
PRJ1472	Uitvoering WB-21/KRW/GGOR 2021	12-23	12-23		1.250		1.250	1.005		1.005	350	194
PRJ1491A	Bag. Smedek.brugge Kreek		12-25		1.177	-25	1.152	1.177	-25	1.152	25	355
PRJ1491B	Baggeren grote wateren Bonte Kof	12-24	12-24		1.247		1.247	1.246		1.246	180	951
PRJ1492	Uitv.WB-21/KRW/GGOR 2022	12-24	12-24		1.250		1.250	1.007		1.007	750	356
PRJ1498A	Verv.best.techn.inst. Opmal 21	06-23	06-23		500		500	293		293	10	16
PRJ1504	Uitvoer.stedelijke waterplannen 2021	12-23	12-24		302		302	309		309	218	30
PRJ1532A	Vispassages voorbereidingskrediet	12-23			636		636	636		636	426	60

Programma Watersystemen

totaal onderhanden investeringen				49.705	-6.876	42.829	44.171	-7.411	36.760	10.069	10.041
(Intern) in voorbereiding											
PRJ1098A	Vispassage gemaal van Borssele	12-24					625		625		
PRJ1153P	Renovatie poldergemaal Baarland		50				382		382		25
PRJ1153Q	Renovatie poldergemaal Coudorpe		50				534		534		25
PRJ1153R	Poldergemaal Quarlespolder		50				835		835		25
PRJ1153S	Renovatie Poldergemaal Zuidwatering	12-24					1.153		1.153		1
PRJ1153T	Renovatie Poldergemaal Kadijk						730		730		
PRJ1153U	vervangen FO pg Cadzand						325		325		10
PRJ1153X	Renovatie pg Joh. Glerum						1.550		1.550		
PRJ1167A	Vispassage gemaal Lovenpolder	12-24					1.255	-429	826		2
PRJ1168E	Kruispolder-uitvoer	12-25					4.346	-1.149	3.197	1.330	100
PRJ1168F	Gemaal Walsoorden	07-27	45				6.003		6.003	250	250
PRJ1170B	Klimaatrobuust management (Moervaart/Zuidleden en Zwarte Sluis)	11-25	129				3.005	-1.059	1.946	100	98
PRJ1391	BOB Zeeuws Vlaanderen						3.201	-1.600	1.601		
PRJ1434	Baggeren grote wateren v.a. 2027						29.401		29.401		
PRJ1491	Bag. Sint Kruiskreek	12-27	250				5.370		5.370	25	200
PRJ1491C	Bag. Boschkreek De Sluis	12-25					1.961		1.961	25	25
PRJ1493	Baggeren grote wateren 2025										
PRJ1498B	Verv.best.techn.inst. Opmal 24	06-23					50		50		
PRJ1506	Uitvoering SWO Heikant 2023	12-24					151		151	148	35
PRJ1508A	Uitvoering SWO Vogelw Bresk.H.pl	12-24	35				563		563		60
PRJ1508B	SWO Axel en Kortgene	12-25	25				202		202		10
PRJ1509	Bijdrage stedelijke waterplan 2023ev						2.500		2.500		
PRJ1519A	Uitvoering gemaal Othene	09-26					10.010	-1.249	8.761	130	40
PRJ1532	Vispassage De Luyster	12-24					626		626		
PRJ1549	Hergebruik effluent Deltapgr. Zoetw	12-27					1.300	-300	1.000	217	
PRJ1560	Restauratie duikers Buthdijk (Axel)		60				485		485	25	45
totaal (intern) in voorbereiding			694				76.562	-5.786	70.776	2.250	951
Totaal programma watersystemen			694	55.355	-6.876	48.479	125.261	-13.197	112.064	12.319	11.019

Toelichting investeringen programma Watersystemen

Algemeen

Binnen het programma Watersystemen zijn er per eind augustus 28 projecten onderhanden, waarvan 4 projecten inmiddels technisch en financieel zijn afgerond. Momenteel zijn 26 projecten in de voorbereidingsfase waarbij voor 9 projecten een algemeen voorbereidingskrediet is aangevraagd.

De geprognosticeerde bestedingen komen in 2023 € 1,3 miljoen lager uit ten opzichte van de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat de liquiditeitsplanning van een aantal projecten is aangepast. Dit betreft bijvoorbeeld project Kruispolder, welke is aangepast ten gevolge van de scopewijziging en de projecten Gemaal Zoetendijk-Oud-Vossemeer en gemaal Spanjaardweg. Voor deze 2 projecten heeft recent de aanbesteding plaatsgevonden. Binnen programma Watersystemen lopen momenteel 7 projecten waarbij het project mede gefinancierd wordt middels subsidie.

De belangrijkste afwijkingen in tijd en geld worden hieronder toegelicht:

- Een 4-tal projecten binnen programma Watersystemen hebben een uitloop van meer dan 6 maanden op de oorspronkelijke technische einddatum. Dit betreft:
 - projecten Gemaal de Luyster (PRJ1153J), Krooshekreiniger poldergemaal Oosterland (PRJ1153N), Krooshekreiniger poldergemaal Postweg (PRJ1153O). Dit vanwege een intern capaciteitstekort. Dit is inmiddels opgelost, waarbij de verwachting is dat de projecten in 2023 technisch worden opgeleverd.
 - project uitvoer stedelijke waterplannen 2021. Hierbij is vertraging opgelopen ten gevolge van de grondaankoop.
- Daarnaast zijn er nog een 2-tal projecten welke de geplande einddatum overschrijden met een uitloop van minder dan 6 maanden. Dit betreffen de projecten:
 - Gemaal de Poel, waarbij een de uitvoeringsplanning is bijgesteld ten gevolge van een latere aanbesteding dan oorspronkelijk gepland.
 - Baggeren uitwateringskanaal Cadzand welke in de afrondende fase zit. Dit laatste project laat een geringe overschrijding zien van € 63.000,- (0,7%) ten opzichte van het verstrekte krediet.
- Voor project Kruispolder vispassage stuw Dreefken (PRJ1168D) wordt een overschrijding voorzien van > 10% en € 250.000,-. Het plaatsen van een nieuwe stuw wordt aan de scope toegevoegd. Hiervoor wordt een separaat AV voorstel opgesteld.
- Tot slot overschrijden nog een 2-tal projecten het krediet met een marge van < 10% van het verstrekte krediet en/of € 250.000,-. Dit betreffen de projecten Gemaal Spanjaardweg winter Braakman en het project Uitvoering stedelijke waterplannen 2021.

Ontwikkelingen

- Voor project PRJ1459 Baggeren uitwateringskanaal Cadzand is inmiddels het vaststellingsbesluit van de subsidie ontvangen. Het maximale subsidiebedrag is toegekend.

- Voor project Kruispolder vispassage stuw Dreefken (PRJ1168D) wordt een overschrijding voorzien van > 10% en € 250.000,-. Het plaatsen van een nieuwe stuw wordt aan de scope toegevoegd. Hiervoor wordt een separaat AV voorstel opgesteld.

Risico's

- Aandachtspunt blijft om voldoende voorbereidingstijd te reserveren voor grondverwerving. Dit speelt met name bij de SWO-projecten (Stedelijke Water Opgave) en de PWO-projecten (opgaven voor GGOR, WB21 en KRW om het watersysteem op orde te brengen tegen wateroverlast en voor juiste peilen en een goede waterkwaliteit). Dit kan al snel 1 tot 2 jaar vergen en is tot het moment van daadwerkelijke eigendomsoverdracht moeilijk te plannen.
- Waar in de plannings voor projecten tevens rekening mee moet worden gehouden is dat netwerkbeheerder Stedin heeft aangegeven dat voor het verleggen van kabels en leidingen er sprake is van veel vraag en een langlopende planning. Nu moet op basis van hun informatie voor de planning rekening worden gehouden met een termijn van minimaal 1,5 jaar tussen het moment van aanvraag en het daadwerkelijk verleggen van de kabels en leidingen.
- Het aantrekken van personele capaciteit voor de programmering en voorbereiding van nieuwe projecten blijkt gezien de arbeidsmarkt nog steeds moeilijk in te vullen en vraagt tijd. Dit zal nog niet zozeer effect hebben op de realisatiegraad in 2023 maar kan wel effect hebben op de projecten in de volgende jaren.

Kansen

- Het Interreg project Klimaatrobuust watermanagement (voorheen genaamd "Moervaart/Zuidleden en Zwarte Sluis") is een grensoverschrijdend project met de provincie Oost Vlaanderen, de Zwarte Sluispolder en Polder Moervaart Zuidlede. Dit project staat gepland voor uitvoer in de periode 2024-2026. Het doel van dit project is het klimaat robuust inrichten van het grensoverschrijdende watersysteem bij Othene en Langelede en de Poel en Vogelschorpolder. Daarnaast worden er beheers afspraken gemaakt. De doelstelling van dit project sluit aan bij de doelstellingen uit de Europese strategie voor aanpassing van klimaatverandering. Waarbij er onder meer wordt gestreefd om de gebiedsinrichting aan te passen aan de verwachte klimaatverandering, waardoor overstromingen en verdroging worden voorkomen en de kwetsbaarheid van het agrarisch achterland en de Natura 2000 gebieden wordt verminderd. De subsidie aanvraag is inmiddels goedgekeurd.
- In het kader van het Nationaal Strategisch Plan (opvolger POP regeling) is de verwachting dat er in april 2024 weer een openstelling komt om projecten in te dienen voor subsidie. Momenteel wordt de verkenning gedaan om, uitgaande van de voorwaarden van de subsidieregeling, te kijken of er kansen zijn om enkele projecten in te dienen.

Afwijkingen waarover besluitvorming door de AV dient plaats te vinden

Exploitatie

- -

Investeringen

- Geen afwijkingen in de kredieten groter dan 10% en/of € 250.000,-.